

MOZAIKOK AZ ÁRPÁD-KORI MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETÉBŐL

*A Szt. László-herma (Győr)
|
fejereklyetartó*

10.B / 2022. nov. 28.

?

1. Mo. a 11. század derekán – *néhány esemény*

a) Vata vezette pogánylázadás (1046) – ?

egyik (társadalmi) oka: a szabadok lesüllyedése az új társadalmi rendben

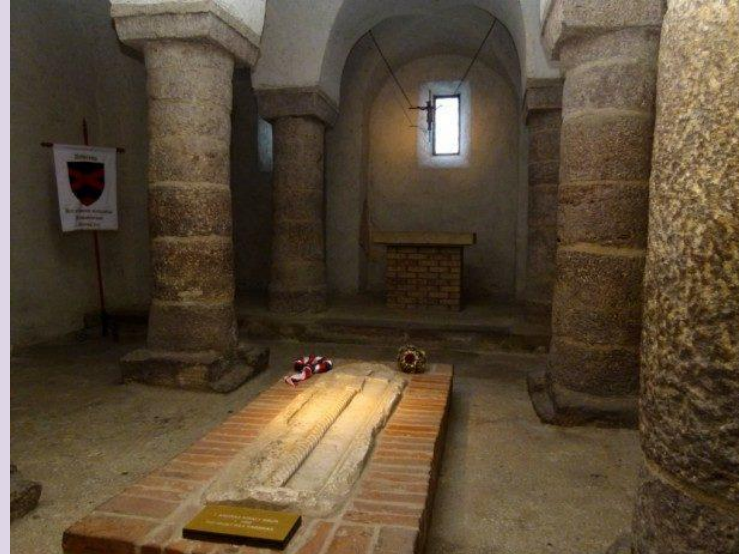
b) I. András (1046–60)

– 1046 leverése

– 1055, Tihany – ?

58 község,

kb. 30 rag, képző

oc usq; ad lacū turku. qui medius ad pp̄t̄m medius aut p̄t̄nā ad eccliam. & hic
& postea usq; ad sey. ac deinde ad r̄sā. inde ū ad magnū lacū. Preter hunc est
ms. Similit̄ p̄t̄nā ibi alius locū. kerz hel nomine ad fenū uidis. Rursus ē
cabulū koku zarina. tendens usq; ad magnā uā. que dirigitur in kursis t̄c.

2. Szent László (1077–1095) – a keresztény magyar állam megszilárdulása

a) külp. – betörő kunokkal, besenyőkkel harcol (1068, Kerlés)

→ legendák = freskóciklusok

Székelyderzs, unitárius templom

*A Szent László-legendák utolsó képe
általában a Megpihenés*

– 1091: Ho. elf.

Ho. 1918-ig Mo. társországa

b) belpolitikája

- 1083 – ?
- törvényei – **TK 134. o.**
 - magántul. védelme
 - vándormozgalom korlátozása
 - pogányság tilos

egymást követő királyok birtokadományai

a földek magántulajdonná válnak

függs elől menekülő, lecsúszó
szabadok

vándorlás a peremterületek felé

TK 133/1.

3. Könyves Kálmán (1095–1116)

- püspöknek szánták
→ *zsolozsmáskönyv*
- művelt
- **külseje: előnytelen (?)**
- törvényei – **TK 135. o.**
 - magántul. védelme
 - letelepítés
 - Ø pogányság, boszorkányság – ?

Schickedanz Albert – Zala György:
Millenniumi emlékmű

(ez a relief Antal Károly műve Zala György eredetije – Dalmácia meghódítása – helyett)

?

12. sz. közepe

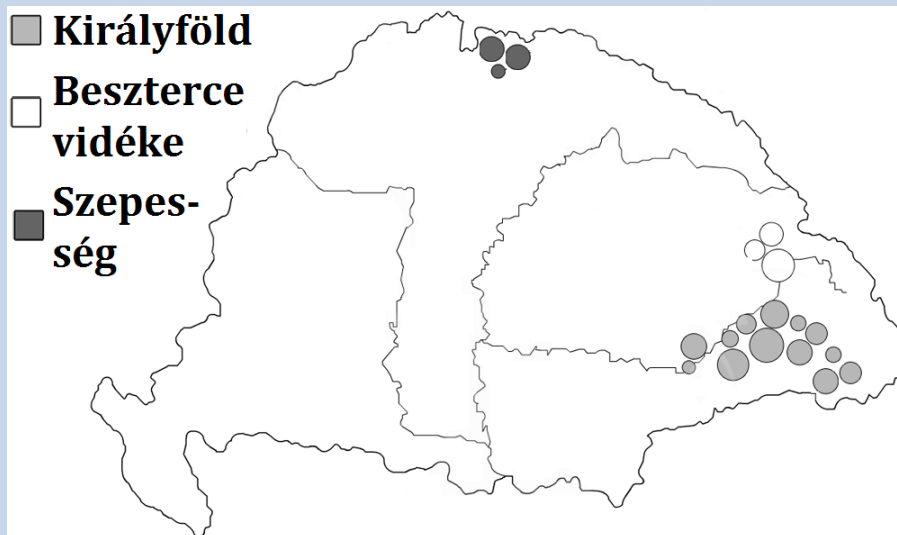
- trónviszályok
- Mo. ↔ orosz fejedelemségek (Halics miatt)
 - ↔ Velence (Dalm. miatt)
 - ↔ Bizánc

4. III. Béla (1172–1196)

a) kancellária = oklevéladó hivatal
kancellár = eszt. érsek

b) Eszt. – építkezések – **stílusuk?**

c) hospes – ?

hospes = ...

föld

szabad költ. jog

kedvezőbb adók

} pl. szászok – D-Erdély, majd Szepesség
latinok (itáliai, fr.) – Eszt., Sz.fehérvár

d) jövedelemkimutatás – TK 137/10.

• regálé = kir. felségjogon szedett jövedelem

– kamarahaszna = évi kötelező pénzváltás (azaz ~rontás)

– urbura = bányabér: Au 1/10-e, Ag 1/8-a

– nemesfém- és sóbányászat
– || – kereskedelem } joga

– vámok – p. harmincadvám = külkeresk. (3,33%)

fejlődik

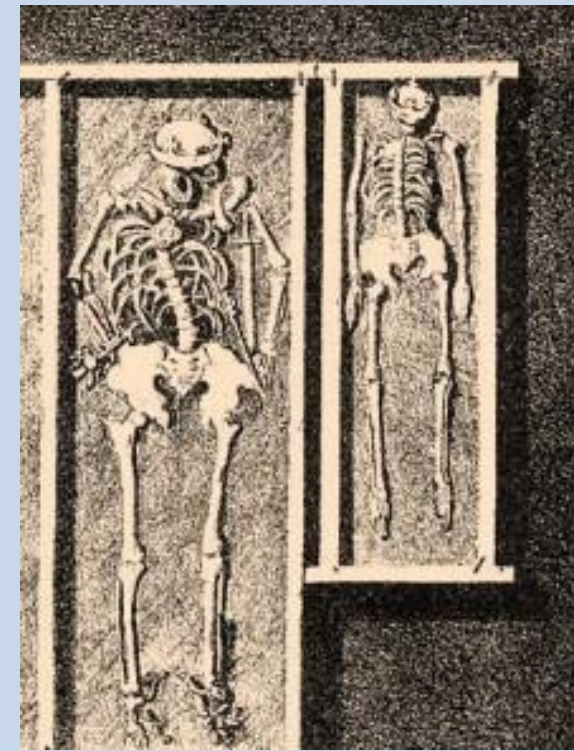
eddig meghatározó

↓
• dominális = kir. birtokból származó

– 72 vm jövedelme (2/3 – 1/3 !)

– erdélyi szászok

e) temetkezése: Sz.fehérvár
az egyetlen ránk maradt
középkori magyar királyi sír

*III. Béla és Châtillon
Anna királyné csontjai
1848-as megtalálásuk-
kor és másolatuk egy
2017. évi kiállításon*

*III. Béla és felesége maradványait
1898-ban a budai Mátyás-
templomban temették újra.*

Sírmellékleteik: MNM

?

5. II. András

a) „új berendezkedés” – ?

- mértéktelen birtokadományok híveinek / idegeneknek – ?

b) elégedetlenség

- bárók → 1213 – ?

Katona J., Erkel F. – ?

c) az Aranybulla – TK 138. o.

↳ szó jelentése?

Gertrudis – sírja a pilisszentkereszti ciszterci monostorban (volt)

II. András arany függőpecsétje

- Ø egész vm. elajánd.
- idegen birtokszerzésének tilalma
- szerviensek ~ nemesek jogai – ?

II. András Képes Krónika egyik iniciáléjában

formálódnak a sarkalatos nemesi jogok:

1. személyes szabadság
2. királyi bíróság alá tartozás
3. adómentesség
4. ellenállási jog

- 31. (utolsó) §: ius resistendi – !
1687. évi országgyűlés eltörli

- nemesek szabad végrendelkezése – **meddig?**
1351 – !

- a magyar rendi szerveződés első állomása
≈ 1215, MCL

[– mo.-i rendiség virágkora: 15–16. sz.

főpapok, főurak = bárók, köznemesek,
városok rendje]